

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/30/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7815209294
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 04. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Galdunová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:7815209294.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Galdunovej a sudkýň JUDr. Viktórie Midovej a JUDr. Moniky Koščovej v spore žalobkyne: H. R., Y.. XX. XX. XXXX, E. C. XXX, zastúpená JUDr. Ladislavom Törökom, advokátom, so sídlom v Rožňave, Šafárikova 8, proti žalovanému: N. R., Y.. XX.XX.XXXX, E. C. XXX, zastúpenému JUDr. Ladislavom Csákóm, advokátom, so sídlom v Rožňave, Hviezdoslavova 4, o vrátenie daru, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rožňava zo dňa 5. decembra 2018 sp. zn. 12C/302/2015

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Okresného súdu Rožňava zo dňa 5. decembra 2018 č.k. 12C/302/2015-262, okrem výroku II., ktorým súd vo zvyšujúcej časti žalobu zamietol.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Rožňava (ďalej len súd prvej inštancie alebo len súd) rozsudkom zo dňa 5. decembra 2018 č.k. 12C/302/2015-262 rozhodol nasledovne :

I. Žalovaný je povinný zaplatiť finančnú náhradu žalobkyňi vo výške 4.160,00 eur, za odpredané, pôvodne darované nehnuteľnosti žalovanému, a to za dom súp. č. XXX, stojaci na parcele registra "C" č. XX, o výmere 100 m² - zastavané plochy a nádvoria, pôvodne vedené na LV č. XXX, k. ú. C., v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

II. Vo zvyšujúcej časti súd žalobu zamietol.

III. Súd priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 54 %, ktorú bude povinná zaplatiť žalobkyňa. O výške náhrady trov rozhodne súd po právoplatnosti rozsudku samostatným rozhodnutím.

IV. Žalobkyňa je povinná nahradiť trovy štátu vynaložené na znalecké dokazovanie v rozsahu 77 %, na účet tunajšieho súdu, v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. V. Žalovaný je povinný nahradiť trovy štátu vynaložené na znalecké dokazovanie v rozsahu 23 %, na účet tunajšieho súdu, v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému pôvodne vrátenia daru poskytnutého na základe Darovacej zmluvy N: 261/2014 zo dňa 27.03.2014 (ďalej len „Zmluva“ v príslušnom gramatickom tvare), predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v k.ú. C., vedené na V. Č.. XXX A. V. Č.. XXX. Nehnuteľnosti darovala vnukovi - žalovanému, s podmienkou doživotného bezodplatného bývania a užívania nehnuteľnosti. Táto podmienka nebola dodržaná pre správanie sa žalovaného, ktorý žalobkyňu vyhadzuje z domu, zabraňuje jej v prístupe na dvor a do záhrady a neúctivo sa k nej správa. Získala informáciu o tom, že žalovaný daroval predmetné nehnuteľnosti svojej matke, A. R. bez toho, aby ju o tom upovedomil, čím stratila právo doživotného užívania nehnuteľnosti a v podstate sa stala bezdomovkyňou, keďže nehnuteľnosť vlastnila cudzia osoba. Ďalej zistila, že darovanú nehnuteľnosť chceli odpredať a ponuku na predaj uverejnili na internetovej stránke. Aj v súvislosti s tým, nátlak zo strany žalovaného a jeho príbuzenstva sa zvyšoval, vyhrážali sa jej, hrozili jej vystaňovaním. Všetky tieto skutočnosti jej spôsobovali ťažké psychické stavy a depresie, v dôsledku čoho musela navštíviť psychiatrickú ambulanciu a začala užívať lieky.

3. V priebehu konania navrhla žalobkyňa zmenu žaloby s poukazom na to, že v dôsledku ďalšieho prevodu nehnuteľností na inú osobu, nie je možné domáhať sa vrátenia daru vo vzťahu k žalovanému. Po preukázaní dôvodov pre vrátenie daru, sa mienila domáhať vydania bezdôvodného obohatenia vo forme finančnej náhrady. Potvrdila, že dňa 27.03.2014 bola uzavretá Zmluva do notárskej zápisnice. K okolnostiam uzavretia Zmluvy uviedla, že v čase pred uzavretím Zmluvy bola v nemocnici, prišiel pre ňu vnuk s jeho matkou a zobrali ju k notárovi. Predtým sa rozprávali medzi sebou, že keď ju vnuk doopatrjuje, že mu daruje dom, pretože jej dcéra v tom čase pracovala v B.. Pred notárom uviedla, že chce doživotne a bezplatne bývať v dome, ktorý darovala žalovanému. Domnievala sa, že Zmluva obsahovala pre ňu podstatné dojednania ohľadom doživotného bezodplatného bývania a užívania nehnuteľní. To, že napokon išlo o nezáväznú dohodu, bez účinkov voči prípadnému ďalšiemu vlastníkovi, nevedela. Dojednanie nebolo zapísané ako vecné bremeno. Už po mesiaci od podpísania Zmluvy, začali stresujúce situácie. Žalovaný so svojim otcom, tzn. so synom žalobkyne, ju začali vyháňať z domu, vulgárne jej nadávali, zľakla sa a v taký čas odtiaľ utiekla. Dom bol užívaný takým spôsobom, že žalobkyňa užívala dve izby, do ktorých pôvodne s manželom dali zaviesť plyn (radiátory - gamatky). Situácia sa zmenila potom, čo sa syn s nevestou odsťahovali do bytovky a do domu sa prisťahoval vnuk. Ten vyhodil pôvodné plynové kúrenie, zaviedol ústredné, ale nie v miestnostiach užívaných žalobkyňou. Konflikty sa stupňovali, opakovane boli oznamované aj polícii. Zámerom žalovaného bolo získanie nehnuteľností, vyštváť žalobkyňu z domu a dom predať. Bol uverejnený inzerát na stránke Bazoš, na predaj uvedených nehnuteľností za cenu 26.000,00 eur. Žalovaný podal žiadosť na riadne zasadnutie obecného zastupiteľstva o vysťahovanie žalobkyne z domu. Žalobkyňa spočiatku pri konfliktných situáciách vždy utiekla do bydliska dcéry, domov išla len prespať, avšak v dôsledku zhoršenia zdravotného stavu, musela zostať bývať natrvalo u dcéry. V jednom prípade utekala k susedom N.. Čo sa týka psychického ochorenia, uviedla, že nebola osobou, ktorá by bola psychicky chorá, ale v dôsledku neustálych stresov mala zdravotné problémy, aj psychické, často ju brala sanitka. Takéto výpady proti nej boli na týždennom poriadku. Žalovaný využil každú príležitosť aj so svojim otcom, aby ju porážali a vyhánali, a to napriek tomu, že žalobkyňa si platila za užívanie priestoru, spláca doposiaľ aj úver, ktorý zobrali ešte s manželom na rekonštrukciu strechy, mesačne vo výške 81,00 €.

4. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom strán sporu, výsluchom svedkov R. N. (sused), N. R. staršieho (otec žalovaného), N. Š. (zať žalobkyne), oboznámením sa s listinnými dôkazmi: výpisom z LV č. XXXX, XXX, XX, XXX, XXX, kat. úz. C., notárskou zápisnicou sp. zn. N 261/2014, správou neštátnej psychiatrickej ambulancie N. K. R., správou Obecného úradu Slávošovce, záznamom o podaní oznámenia vyhotoveným Okresným riaditeľstvom PZ v Rožňave, priestupkovým spisom predloženým Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Rožňave, znaleckým posudkom z odboru stavebníctvo - odvetvie pozemné stavby a odhad hodnoty nehnuteľností č. 74/2018 Q.. N. S. L.. Konštatoval, že ďalšie žalovaným navrhované výsluchy svedkov sú nepovažuje v konaní za účelné, s poukazom na to, že osoby svedkov, sú osoby spríbuznené so žalovaným a nepochybne by podporovali tvrdenia žalovaného. Ich výpovede by sa javili ako nedôveryhodné. Výsluch susedy E., súd rovnako považuje za neúčelný, pretože pokiaľ by bolo pravdou, že vzťahy medzi ňou a žalobkyňou sú konfliktné, išlo by o negatívny postoj svedkyne voči žalobkyňi, čo vylučuje objektívnosť a dôveryhodnosť takej výpovede.

5. Právne vec posúdil podľa § 630, § 3 ods. 1, § 451 ods. 1,2, § 548 ods. 1 Občianskeho zákonníka (OZ) a konštatoval, že žalobkyňa sa už nedomáhala vrátenia daru k ostatným nehnuteľnostiam, ktoré neboli darované matke žalovaného, pretože záujmom žalobkyne bolo doživotné bývanie a užívanie rodinného domu, ktorý nadobudla spolu so svojím manželom. Keďže žalobkyňa zmenila petiu žaloby, súd je týmto petiou viazaný. Z toho dôvodu súd riešil splnenie zákonných podmienok na vrátenie daru, už len ako predbežnú otázku vo vzťahu k novému žalobnému petitu.

6. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že žalobkyňa darovala vyššie označené nehnuteľnosti svojmu vnukovi -žalovanému, Darovacou zmluvou uzavretou do Notárskej zápisnice sp. zn. N:261/2014, NZ:11930/2014, dňa 27.03.2014, po predchádzajúcom ubezpečení, že bude môcť dom bezodplatne a doživotne užívať a že sa vnuk o ňu postará. Dojednanie však nebolo zriadené vo forme vecného bremena. V dôsledku tohto postupu nebolo už zabezpečené doživotné bývanie a užívanie nehnuteľností žalobkyňou, za predpokladu, že by došlo k scudzeniu nehnuteľností na tretiu osobu. V danom prípade aj došlo k prevodu vlastníctva k rodinnému domu a parcely č. XX, na ktorej stál dom, a to darovaním na matku žalovaného, o čom svedčí LV č.XXXX, k.ú. C.. Napriek tvrdeniu žalovaného, že osoba žalobkyne bola vnímaná ako konfliktná osoba a psychicky chorá, neboli do uzavretia Zmluvy zaznamenané konflikty, práve naopak, vzťahy boli dobré, čo potvrdil vo svojej výpovedi

aj žalovaný a svedok N. Š.. To bol nepochybne aj dôvod uzavretia Zmluvy. Konflikty nastali až po krátkej dobe po uzavretí Zmluvy, o čom svedčia podľa súdu aj záznamy polície, výpoveď svedka N. Š. aj žalovaného, ktorý sám uviedol, že stará mama stále volala políciu a vždy to bolo to isté, zrejme z toho dôvodu konštatovali členovia výjazdovej hliadky, že sú to rodinné problémy a nech to vyrieši súd (preto nerobili už ani záznamy). Súd nepovažoval za rozhodujúce preukazovanie počtu zásahov polície, pretože samotná skutočnosť potreby zasahovania polície svedčí o vážnom narušení vzťahov medzi stranami sporu. To, že žalobkyňa bola atakovaná žalovaným, aj jeho otcom, je zrejme aj z vykonaného dokazovania, a to z výsluchu svedka N. Š. a v jednom prípade aj R. N.. Tvrdenie o konfliktnom správaní sa žalobkyne ako psychicky chorej osoby, nebolo preukázané, bolo to len tvrdenie žalovaného a jeho otca. Sústavné zlé správanie voči žalobkyňi vo forme jej vyhadzovania z domu a vulgárnych nadávok zo strany nielen žalovaného, ale aj jeho otca a dokonca aj príbuzných žalovaného, súd považoval za preukázané a rovnako aj zámer žalovaného zbaviť žalobkyňu možnosti užívania domu po uzavretí Zmluvy. Konštatoval, že žalovaný sa pokúsil o vypratanie žalobkyne z domu aj prostredníctvom žiadosti adresovanej Obecnému zastupiteľstvu v C. v čase, keď už dom daroval svojej matke. Aj konkrétny zámer predať dom prostredníctvom inzertnej kancelárie, svedčil podľa súdu o jednoznačnom zámere zbaviť žalobkyňu možnosti bývania. Tvrdenie žalovaného, že mienil zabezpečiť žalobkyňi iné vhodné bývanie, ostalo len v rovine jeho tvrdení, pretože nebolo preukázané, že by podnikal konkrétne kroky na zabezpečenie iného bývania, a to v čase, kedy už inzeroval predaj domu. To, že žalovaný nepreviedol na svoju matku aj ostatné nehnuteľnosti, nie je už podstatné, pretože žalobkyňa nemohla ostať bývať na pozemku. Žalobkyňa opustila dom nie z vlastnej vôle, ale pod ťarchou konania žalovaného. Jej stav si už vyžadoval starostlivosť rodiny, ktorú ale neposkytoval žalovaný, ale rodina dcéry žalobkyne. Navyiac žalovaný všemožne sťažoval bývanie žalobkyne, napríklad aj tým, že odmontoval kúrenie z tej časti domu, ktorú užívala žalobkyňa. Iný spôsob vykurovania nezabezpečil. Konfliktné správanie žalobkyne nebolo preukázané.

7. Súd prvej inštancie uzavrel, že v danom prípade bolo preukázané hrubé porušovanie dobrých mravov zo strany žalovaného voči žalobkyňi a tým aj splnenie zákonných podmienok podľa ust. § 630 OZ. Keďže nie je v súčasnosti v možnostiach žalovaného vrátiť dar, rodinný dom, je jeho povinnosťou poskytnúť finančnú náhradu spočívajúcu v hodnote nehnuteľnosti určenej znaleckým posudkom č. 74/2018, vypracovaným znalcom Q.. N. S. L., vo výške 4.160,00 eur a vo zvyšujúcej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol.

8. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 2 CSP. O trovách štátu rozhodol podľa § 259 CSP vychádzajúc z pomeru neúspechu strán sporu v konaní.

9. Proti uvedenému rozsudku podal žalovaný v zákonnej lehote odvolanie proti vyhovujúcemu výroku (výrok I.), výroku o náhrade trov konania a náhrade trov štátu z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. e/,f/ a h/ CSP, pretože súd nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná žalovanému náhradu trov konania, alternatívne navrhol, aby rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vychádzajúc z obsahu odvolania bol uplatnený aj odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP.

10. Žalovaný zdôraznil, že on žalobkyňi nedal žiaden dôvod na to, aby sa mohla dožadovať vrátenia daru, na čom nemení nič skutočnosť, že žalobkyňa s ním a jeho blízkymi neustále vyhľadávala konflikty, napádala ich a vec stavala do pozície, ako by jej bolo ubližované zo strany jeho príbuzných. Mal za to, že v konaní predniesol celý rad dôkazov, aby sa objektívne ustálil skutkový stav veci, žiaľ súd tieto bezdôvodne odmietol a vykonával dôkazy, ktoré označila žalobkyňa, ktoré mali vyznieť v jej prospech. Aj keď akceptuje právo súdu rozhodnúť o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná, nepovažuje za správne, že súd de facto vyhodnotil dôkaz, ktorý ešte ani nevykonal s odôvodnením, že tento dôkaz by bol aj tak nevierohodný. Platí to o to viac, že súd podobné dôkazy na návrh protistrany pripustil a vykonal, keď vypočul napríklad zaťa žalobkyne, kým svedkov navrhovaných žalovaným ako jeho družku a jej rodičov, ktorých aj počas ich krátkodobej návštevy žalobkyňa stihla napadnúť, súd odmietol vypočuť, podobne ako matku žalovaného - terajšiu vlastníčku darovaných nehnuteľností. Nevykonal ani ďalšie dokazovanie navrhnuté žalovaným ohľadom vyvrátenia tvrdení žalobkyne, že bola notárovi na podpísanie darovacej zmluvy dovezená priamo z nemocnice a rovnako odmietol návrh na opätovné vyžiadanie správy od N.. K.. R. za účelom zistenia ako sa zvyčajne prejavuje navonok choroba, ktorou

trpí žalobkyňa - t.j. či jej prejavy nespočívajú v napádaní iných ľudí tak, ako to činí žalobkyňa, ktorá žalovaného napáda a obviňuje ho. Súd mal navrhovaných svedkov - príbuzných žalovaného najprv vypočuť a až potom vyvodiť, či týmto dôkazom pripíše nejakú dôkaznú silu alebo nie. Preto má žalovaný za to, že súd nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností.

11. Ďalej žalovaný uviedol, že pozornosti súdu ušlo to, že žalovaný nikdy nežiadal žalobkyňu, aby neužívala tie nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom darovania a sporným bolo užívanie nie darovaných nehnuteľností, ale dvoch izieb vedľajšieho objektu, ktoré neboli predmetom darovania, na ktoré sa žalobkyňa odvoláva. Jedná sa o dva rôzne objekty, a to domy súp. č. XXX a XXX, ktoré majú spoločný dom a žalovaný vlastnícke právo k domu č. XXX už nadobudol dávno a nie darovaním od žalobkyne. Žalobkyňa si však robila právo na oba objekty. Práve dve izby domu č. XXX neoprávnené užívala žalobkyňa a výlučne vo vzťahu k tomuto objektu žalovaný žiadal o pomoc obec Slavošovce. Žalovaný a jeho príbuzní stále akceptovali postavenie žalobkyne ako daryne. Žalovaný dlhú dobu nebýva v darovaných nehnuteľnostiach a ani v susediacich, čiže žalobkyňa má možnosť reálne užívať predmet daru. Nikto jej v tom nebráni, ale prestala tam bývať z vlastného rozhodnutia. Rozporoval tvrdenie, že ponúkol na kúpu na Bazoši darovanú nehnuteľnosť (uvedené vyplýva aj z rozdielu cien, a to zo znalcom stanovenej ceny nehnuteľnosti, ktorá je 4.000 €, oproti čomu na Bazoši mal požadovať kúpnu cenu vo výške 30.000 €).

12. Žalovaný namietal aj záver súdu o preukázaní potreby policajných zásahov, nakoľko to, že niekto oznámi nejakú skutočnosť na polícii, ešte nesvedčí o potrebe policajných zásahov, pričom o bezdôvodnosti oznámenia žalobkyne svedčí fakt, že žalovaný nikdy nebol postihnutý ani len v priestupkovom konaní (dôkazom protiprávneho konania môže byť výlučne právoplatné rozhodnutie príslušného správneho orgánu o jeho vine). Taktiež uviedol, že nedemontoval radiátory v darovaných nehnuteľnostiach a pokiaľ súd dospel k iným záverom, stalo sa tak nie na základe vykonaných dôkazov. Ďalej odvolateľ namietal nedôveryhodnosť svedka Š., ktorého tvrdenia neboli ničím objektivizované a žalobkyňa podala žalobu práve na naliehanie svedka a jeho rodiny po zistení, že došlo k darovaniu. Súd výpoveď svedka nevyhodnotil a už vôbec nie vo vzájomnej súvislosti s inými dôkazmi (neexistencia policajných záznamov, o ktorých sa zmieňoval svedok). Rovnako nesprávne vyhodnotil výpoveď svedka N., ktorý potvrdil len to, že k nemu prišla žalobkyňa, ktorá sa mu sťažovala, že bola napadnutá, avšak mu nepovedala kým (ak by aj áno, mohla si to vymyslieť aj vzhľadom na jej diagnózu).

13. Za mimoriadne závažné pochybenie súdu považuje odvolateľ to, že sa nevysporiadal s jeho námietkou, že žalobkyňa až do rozhodnutia súdu nekonkretizovala náležité konanie, ktoré podľa jej názoru má zakladať dôvod na vrátenie daru tak, aby bola zachovaná totožnosť skutkov, čiže aby nemohlo dôjsť k zámene jedného konania s iným konaním. Keďže nedošlo k takejto špecifikácii žalovaný nemá možnosť brániť sa proti tvrdeniam žalobkyne, napríklad preukázaním, že sa takéhoto konania nedopustil, vznesením námietky premlčania a podobne. Napokon žalovaný namietal, že sa nemohol bezdôvodne obohatiť, keďže neobdržal za spornú nehnuteľnosť žiadne protiplnenie.

14. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobkyne ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 od. 1 písm. b/, e/, f/ a h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

15. Súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva (konkrétne rovnosť strán sporu a právo účinne sa brániť proti rozhodnutiu súdu) v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom).

16. Odvolací súd vychádzal aj zo zásady, v zmysle ktorej konanie pred súdom musí zabezpečiť pre strany sporu (účastníkov konania) spravodlivú ochranu ich práv a záujmov (tzv. fair process) tým, že rešpektuje viaceré základné procesné práva priznané účastníkovi Civilným sporovým poriadkom (predtým Občianskym súdnym poriadkom), medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim, ako aj princíp zachovania rovnosti strán sporu.

17. Súd prvej inštancie z vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým a právnym záverom, zároveň sa dostatočne nevyporiadal s tvrdeniami žalovaného. Rozsudok je čiastočne nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Je potrebné uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia patrí medzi vady konania v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) CSP.

18. Predmetom konania je vrátenie daru.

19. Podľa § 630 OZ darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

20. K zániku darovacieho vzťahu podľa § 630 OZ dochádza na základe jednostranného právneho úkonu darcu voči obdarovanému, ktorý hrubo porušil dobré mravy svojím správaním voči darcovi alebo voči členom jeho rodiny. Hrubým porušením dobrých mravov sa rozumie ich porušenie značnej intenzity alebo ich sústavné porušovanie. Za členov rodiny darcu treba považovať predovšetkým jeho manžela, rodičov a deti a spravidla tiež ostatných príbuzných v priamom rade (predkov a potomkov), ako aj súrodencov a výnimočne aj ďalšie osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere, pokiaľ by darca ich ujmu dôvodne pociťoval ako vlastnú ujmu. (R 88/1998)

21. Právo darcu domáhať sa vrátenia daru nevzniká pri prostej nevďačnosti obdarovaného voči darcovi, ani pri menej významnom porušení dobrých mravov zo strany obdarovaného. Za hrubé porušenie dobrých mravov obdarovaným nemožno považovať napr. predaj darovanej veci cudzej osobe alebo nenavštevovanie darcu pri príležitosti sviatkov a jeho životných jubileí. (R 31/1999)

22. S poukazom na uvedené úlohou súdu bolo posúdiť, či sa obdarovaný (žalovaný) správal k daryni (žalobkyni) alebo členom jej rodiny spôsobom hrubo porušujúcim dobré mravy. Pre posúdenie správania sa obdarovaného pritom nie je relevantné či sa toto správanie týka darovanej veci (nehnutelnosti), teda posudzuje sa akékoľvek správanie obdarovaného. Pre možnosť posúdenia, či toto správanie je v rozpore s dobrými mravmi však je potrebné posúdiť celkovo vzájomné vzťahy medzi darcom a obdarovaným, vrátane posúdenia čo môže darca od obdarovaného očakávať-požadovať. V tejto súvislosti sú relevantné aj vlastnícke vzťahy darcu a obdarovaného, t.j. aké očakávania môže mať darca vo vzťahu k prípadnému užívaniu majetku obdarovaného a podobne.

23. Aj v danom prípade je pre posúdenie existencie dôvodov na vrátenie daru potrebné vyhodnotiť, či očakávania daryne vo vzťahu k užívaniu majetku obdarovaného sú primerané, a to aj s odlíšením vecí, ktorá bola predmetom darovania (na ktorú sa mohli vzťahovať osobitné dojednania pri darovaní) od iného majetku (vlastníctva iných nehnuteľností). Aj vo vzťahu k iným nehnuteľnostiam môžu byť medzi darcom a obdarovaným určité dohody, ktorých porušenie možno považovať za správanie v rozpore s dobrými mravmi, avšak žalobkyňa tu zaťažuje bremeno tvrdenia a naň nadväzujúce bremeno dôkazu.

24. Odvolaciemu súdu sa javí relevantným aj zistenie, v ktorej nehnuteľnosti žalobkyňa bývala v čase darovania, ku ktorej nehnuteľnosti mala záujem o umožnenie doživotného bývania a posúdenie či jej očakávania a zábery boli primerané vzájomným vzťahom.

25. Odvolací súd preto považuje za dôvodné námietky odvolateľa, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, respektíve jeho závery možno považovať za nepreskúmateľné z dôvodu, že dôsledne nerozlišoval nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom darovania a sú predmetom konania (na základe darovacej zmluvy N/261/2014 zo dňa 27.3.2014), ktorých vrátenia sa žalobkyňa pôvodne domáhala. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že sa jedná o dva rodinné domy, z ktorých vlastníkom jedného sa stal žalovaný už skôr (dom súp. č. XXX) a predmetom sporného darovania bol dom súp. č. XXX, nachádzajúci sa na parc. č. XX registra „C“. V tejto súvislosti súd prvej inštancie potom dôsledne nevyhodnotil skutkové okolnosti vzťahujúce sa na žiadosť žalovaného, ktorou sa obrátil o pomoc na Obecný úrad Slavošovce pri riešení situácie a vystahovanie žalobkyne (z dvoch izieb, ktoré obýva neoprávnene). Obdobne súd dôsledne nevyhodnotil čo malo byť predmetom predaja prostredníctvom inzertnej kancelárie.

26. Závery súdu o tom, že žalovaný sa pokúsil o vypratanie žalobkyne z domu aj prostredníctvom žiadosti adresovanej Obecnému zastupiteľstvu v Slavošovciach a o zámere predat' dom prostredníctvom inzertnej kancelárie, čo malo svedčiť o jednoznačnom zámere žalovaného zbaviť žalobkyňu možnosti bývania, sú preto predčasné a nepreskúmateľné. Dôvodné sú aj námietky k tvrdeniu súdu, že žalovaný odmontoval kúrenie z predmetnej nehnuteľnosti, kde súd dôsledne nevyhodnotil, či sa jedná o odmontovanie kúrenia z darovanej nehnuteľnosti alebo z nehnuteľnosti, ktorej vlastníkom bol žalovaný už skôr, resp. či sa to týkalo nehnuteľnosti ku ktorej má žalobkyňa nejaký nárok ju užívať. Zároveň nie je zrejmé ako sa súd vysporiadal so skutočnosťou ako je v súčasnosti užívaná predmetná nehnuteľnosť a či žalobkyňa má možnosť bývať v tejto nehnuteľnosti, prípadne či sa neodsťahovala z iných dôvodov, ako pre správanie žalovaného.

27. Odvolací súd akceptoval aj námietku odvolateľa o nesprávnom postupe súdu prvej inštancie, ktorý nevykonal ním navrhované dôkazy s odôvodnením, že navrhovaní svedkovia nie sú dôveryhodní vzhľadom na ich príbuzenský vzťah k žalovanému. Došlo tak k porušeniu rovnosti strán sporu v konaní, pretože súd výsluch svedkov navrhnutých žalobkyňou, u ktorých bol podobný príbuzenský vzťah, realizoval a ich dôveryhodnosť dôsledne nevyhodnotil napriek námietkam žalovaného.

28. Relevantným pre posúdenie sporu sa javí aj žalovaným navrhované zistenie, či prejavy, ktorými sa prejavuje diagnóza, ktorou trpí žalobkyňa nespočívajú práve v napádaní a obviňovaní iných ľudí, a teda či táto žaloba a konanie žalobkyne, ktoré jej predchádzalo, nemôže byť ovplyvnené práve zdravotným stavom žalobkyne.

29. Odvolateľovi možno dať za pravdu aj v tom, že je potrebné, aby žalobkyňa uniesla bremeno tvrdenia, spočívajúce v konkretizovaní konania, ktoré má zakladať dôvod na vrátenie daru tak, aby sa žalovaný mohol proti týmto tvrdeniam brániť.

30. Nakoľko súd prvej inštancie sa vyššie uvedenými skutočnosťami dôsledne nezaoberal a nevysvetlil svoje úvahy tak, aby boli zrejmé nielen stranám sporu, ale aj odvolaciemu súdu, je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné a odvolaciemu súdu neostalo iné ako napadnutý rozsudok okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (výrok o trovách účastníkov a trovách štátu je výrokom, ktorý súvisí s výrokom vo veci samej).

31. Úlohou súdu po vrátení veci bude doplniť dokazovanie a dôsledne vyhodnotiť posúdiť, či sa obdarovaný (žalovaný) správa k daryni (žalobkyňi) alebo členom jej rodiny spôsobom hrubo porušujúcim dobré mravy. Zohľadní pritom čo bolo predmetom darovania, aké boli okolnosti darovania a zároveň aké bolo následné správanie žalovaného k žalobkyňi. Dôsledne pritom odlíši nehnuteľnosti, ktorých vlastníkom bol žalovaný už skôr od nehnuteľností, ktoré boli predmetom darovania a z toho vyplývajúce práva a povinnosti daryne a obdarovaného. Zároveň dôsledne vyhodnotí, či žalobkyňa má možnosť užívať nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom darovania (ku ktorým tvrdí záujem o ich doživotné užívanie) a aký bol dôvod, že opustila predmetné nehnuteľnosti (respektíve nehnuteľnosti, v ktorých v čase darovania bývala). Dôveryhodnosť vykonaných dôkazov, respektíve navrhnutých dôkazov vyhodnotí tak, aby nedochádzalo k porušeniu rovnosti strán sporu, vysporiada sa so všetkými tvrdeniami strán sporu vrátane námietok žalovaného a opakovane vo veci rozhodne. Svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby spĺňalo náležitosti požadované v § 220 CSP.

32. V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách celého konania, teda aj o trovách tohto odvolacieho konania.

33. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlavo 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).